

פניני הרמק

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובב"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

הזלה"נ - 4:12 / צאת השבת [ר"ת] - 6:05

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

פניני רבינו:

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וגו'. (יח. ד.), עי' רש"י דאצל אברהם הקדים לינה לרחיצה ואצל לוט איפכא, משום שאברהם חשש לאבק שברגליהם שהוא עבו"ז, ומבואר בזה גודל ההקפדה שלא להכניס לבית דבר שאינו כשר והבן וואפילו לוט חשש לזה, אלא שפחד מאנשי מקומו].

(משיעור חומש שנת תשנ"ט לפ"ק - כתבי תלמידים)

ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. (יח. יט.), מבואר שבודאי לתת צדקה הוא דבר חשוב עד מאוד, אבל גם נתינת צדקה צריך להיות עפ"י תורה ודעת תורה כ'דרך השם', ואין לסמוך על דעת עצמו בזה.

(שם)

ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול וילאו למצא הפתח. (יט. יא.), יש לעיין למה פירט מקטן ועד גדול וועי' רש"י לומר שהקטנים נענשו תחילה כיון שהתחילו בעבירה, וי"ל דהנה שני דרכי השפעה יש, א' בדיבור, ב' בכח [עי' בית הלוי פרשת וישלח], ואנשי סדום רצו להשפיע על לוט בשני דרכים אלו, והחילוק הוא, שבדיבור הוא על ידי החשובים, ואילו בכח הוא ע"י האנשים הפשוטי עם, וזה מה שנאמר מקטן ועד גדול, דהיינו שני הדרכים, שע"י הקטנים והגדולים [ועי' ספורנו].

(שם)

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וגו'. (כב. א.), איתא במדרש שיצחק וישמעאל היו מדיינים [מריבים] זה עם זה, זה אומר אני חביב ממך שנמלתי לי"ג שנה וזה אומר אני חביב ממך שנמלתי בן שמונת ימים א"ל ישמעאל אני חביב שהיה סיפק בידי למחות כו' עיי"ש, טענת ישמעאל מובנת, שיותר יש מסי"ג היא למול בבן י"ג, אבל תשובת יצחק מה היא? וצ"ל שהשיב שמעלתו להיות קדוש מימי נעוריו. ולמדים מזה אם כי אמנם גדולים בעלי תשובה, אבל אשרי מי שלידתו בקדושה, הוא חביב יותר.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

פניני רבינו – בהלכה:

וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'. (יח. א.), פי' רש"י לבקר את החולה, ויש לעיין היכן מרומז כן בפסוק. ואמר מרן הגרי"ז זיע"א שהרי טעם מצות ביקור חולים איתא בגמרא נדרים (דף מ.) שהוא כדי שידאג לצרכיו ושיטפלו בו כראוי, וזה שכתבה תורה המקום שנמצא אז אברהם "באלוני ממרא", דהיינו שדאג לו שיהא מקום טוב, והיינו משום מצות ביקור חולים עכ"ד, ויש לפרש עוד, דהנה מדיני ביקור חולים הוא שלא לבא בשלש שעות ראשונות ולא בג' שעות אחרונות אלא באמצע היום (נדרים שם), ולפי"ז א"ש שהרי נאמר "כחום היום", דהיינו שהקפיד לבא דוקא באמצע היום, וע"כ משום ביקור חולים.

(משיעור חומש שנת תשנ"ז לפ"ק - כתבי תלמידים)

שם. יש נידון בפוסקים גבי מילה שלא בזמנה אם גם בזה נאמר הדין של 'זריזין מקדימין', והנה ברמב"ן (סו"פ לך לך) כתב גבי אברהם שמל את עצמו בזריזות, והרי מילת אברהם מילה שלא בזמנה היתה, ומבואר בזה דגם שלא בזמנה יש דין להקדימה.

(משיעור חומש שנת תשנ"ט לפ"ק - כתבי תלמידים)

* * *

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "עתה ידעתי"

[מתוך ספר בית אב שיחות החדש – נאמר בשנת תשס"ג לפ"ק]

* * *

אאע"ה היה מעבר לזה וכל העולם מעבר זה (בראשית רבה מב, ח), יש לבאר שבעצם היה נפרד מן העולם אלא בכל זה היתה כל עבודתו לקרב אנשי העולם לאמונה בבורא ית"ש, וכמבואר באורך ברמב"ם ריש הל' ע"ז, וכבר דברנו בשבוע שעבר ענין המדרש בסוף פרשת לך לך כשנצטוה על המילה אמר להקב"ה עד עכשיו היו אנשים באים אצלי, וחשש שלא יבואו עוד כי יהיה במעלה יתירה מהם, וא"ל הקב"ה אני ופמליא דידי באים אליך, והיינו שאמר לו הקב"ה שלא יתחשב בזה להניח בשביל זה מעלתו, כי השלמות והעליה חשובה ומכרעת, ומה שצריך לזכות הרבים הוא דייקא לפי מעלתו למעלה למעלה, העיקר שהקב"ה ופמליא דיליה יבואו אליו. וכבר אמרו במדרש (נה, א) ענין נסיון נס להתנוסס, תכלית נסיון שיעלה האדם, והוא שהדריך הקב"ה את

איתא בגמרא ברכות (דף סג: ושבת דף פג:) אדם כי ימות באהל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עליה, וצ"ב מהו גדר ממית עליה, וגם מה ענין דרשה זו באמצע פרשת טומאת מת.

ואיתא במדרש בפרשתן (נו, יא) עה"פ וישב אברהם אל הנערים, ויצחק היכן היה, שלחו לבית מדרשו של שם ללמוד תורה. וצ"ב מה ראה בזה דייקא כעת, ולשלחו מיד. ועיי"ש במדרש.

והנה ענין הנסיון של עקידת יצחק, אם כי סודו למעלה למעלה, נבין קצת לפי השגתנו, מה דייקא נסיון זה הוא עומד לנו לדורות, וגם כל ענין זה סו"ס אברהם לא שחט את יצחק אלא הקריב איל במקומו, להבין עומק ענין זה, ושהקב"ה אמר לו להעלות לבד ותו לא, ועוד שאאע"ה כלום לא הבין.

אאע"ה שבעבודתו להדבק בד' לא יתחשב עם הסביבה.

ובא אח"כ ענין גירוש הגר וגירוש ישמעאל, ונמנה זה לבין י' נסיונות, כמש"כ הרמב"ם בפיהמ"ש אבות (פ"ה אבות מ"ג - ד), ועי' בגר"א שם [שחולקים אם היו ב' נסיונות או נסיון א'], עכ"פ זה היה מעין אחת, נסיון מעלה אחר מעלה לוותר כביכול על אורחים, ועל אשתו ועל בנו, ועמד אברהם בכל אלה אע"פ שהוא נגד מדתו לפי הפשטות כי כן רצונו ית', והיא המדרגה להדבק בדרכיו. ובאמת הוא ענין נסיון עקידה שהשטן עומד בדרכו ואמר לו זקן שוטה מה יאמרו הבריות, הלא הוא היפך דרכך, כל ימיו הזהרת שלא להעביר למולך ושאר דרכי עז"ז בימיו כמבואר במדרשים, ואברהם אמר לשטן אעפ"כ!, היינו שלא מתחשב בכלום, ולא אכפת לו מה יאמרו הבריות, כי הוא מעבר לזה, והוא רצונו ק לעשות רצונו ית"ש להדבק בדרכיו, ומה הן דרכיו ית"ש הן מצוותיו.

ונתבונן מהו הקושי לאדם לעשות היפך דרכו כל ימיו אם הקב"ה מצוהו לעשות כן, הוא רק כיון שאדם חושב שמעשים ופעולות אלה הם תכלית עבודתו, ואיך יעשה ההיפך, אבל אם יבין שלא המעשים והפעולות הם התכלית, אלא צויו ית"ש, אם כן מה איכפת שלמראית עין יעשה ההיפך, הרי כל מה שעשה הוא קיום צויו ית"ש ואם הקב"ה עכשיו מצוה להיפך, אין כאן שום שנוי אלא ממשיך לקיים צויו ית"ש. והוא ענין כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה (פסחים דף כב:).

הנה אדם עשה דבר גדול ובנה בית מדרש ולמחר הולך והורסו, הלא למשוגע יחשב, וטענת השטן נגד אברהם הוא כיון שחשב שהעיקר הוא בניית הביהמ"ד, אבל אם בניית הביהמ"ד היה רק רצונו ית"ש, אם כן אם מחר יבין כי רצונו ית"ש להרוס, הרי ההריסה היא המשך הדרישה ואותו דבר ממש [והוא שאמר הנצי"ב זצ"ל בעת סגירת הישיבה בוואלאזין, אותה הישיבה הגדולה שבנה במסיו"נ מפני שהבין שכן הוא צויו ית"ש, ואם כן עכשיו צויו ית' לסוגרו כיון שהשלטונות גזרו שילמדו שעה אחת שפת המדינה, וזה אסור. והבין].

והוא ענין העקידה של אברהם אבינו, הוא שאמר הקב"ה עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, והיינו שכל מה שעושה כל ימי חייו לא היה רק יר"ש ותו לו מידי כי היה מסוגל לעשות להיפך ממקודם.

וברמב"ם הלכות יסודי התורה (פ"ה ה"י) מהו קדוש ה', שיעשה אדם מצותו ית"ש בלי שום סיבה רק לעשות רצונו ית', הוא קידוש ד', וכל זה בחדרי חדרים ואם ברבים הרי זה קדוש ה' ברבים, אם כי לעיני הבריות אפשר שיחשבו להיפך, דהיינו מי שנהרג ונשרף מפני שמקדש השם, אבל האמת דקידו"ה הוא קיום צויו ית"ש ותו לא.

אלא שהאדם הפשוט אינו רואה רק המעשה הגלוייה ואינו מבין ותמה, אבל האדם הגדול יודע שאינו יכול לדעת טעמיו ית"ש וכי שהשכל הפשוט אינו משיג הדבר, שלא לעשות שום דבר זולת ית' רצונו ותו לא מידי. והוא ענין ששאל אברהם לנעריו אם רואים ענן על ההר, כי גדר הענן הוא כסוי שאינו מבין ועושה, וההר מורה על המדרגה, אברהם ויצחק הגיעו לדרגה זו, אבל הנערים אשר עמו לא ראו, כי לא זכו להשיג מדרגה זו, וע"כ אברהם השאירם כמקודם כי לא יוכלו לעלות אל ההר, והוא דכתיב כי ידעתיו אשר יצוה בניו וגו' ללכת בדרכי לעשות צדקה ומשפט (יה. ט.). ואף דצדקה ומשפט הם הפכים, עכ"פ כן נראה לעינינו, אבל באמת אחת הם בבחינת ללכת בדרכי, זה כוחם של ישראל לבד.

ואיתא ברמב"ן ועוד בכיאוור ענין קרבן, שלכאורה מה הכונה בזה המצוה בפר שיקח חלבו ממנו מן היפה, דבשלמא שתעשה איזה דבר ממנו, שיקיים מצות עונג יו"ט באכילתו, אבל לשרפו לרשן על המזבח, מה תועלת בזה להפכו לעפר. ואמנם נאמר בקרבנות לשון ריח ניחוח, ופירש"י לעשות רצונו, ולכן מאי נפק"מ מה עושה בפועל, הפעולה היא עשיית רצונו. ולא עוד אלא שזה ללמד דבר אחד, והוא ענין ביטול היש של עוה"ז, שריפת הבהמה הוא לעשות היש לאין, אין העולם כלום זולת עשיית רצונו ית"ש.

והוא שצוה הקב"ה להעלות ולעקוד ולא לשחוט דייקא, סו"ס לא עשה דבר, אלא עקדיה ואחתיה, אבל בזה נעשה רצונו ית"ש. והוא ענין עמוק, והמבין יבין. והגיע בזה אאע"ה לתכלית הנסיון שהעולם אינו כלום זולת עשיית רצונו ית'.

וידוע דברי הרבינו בחיי (במדבר טז. כב.) בענין תחנון שאינו רואה ואינו שומע אלא מפיל עצמו לידי ית"ש, והוא כאילו מת, ומסור לרצונו ית"ש, הוא תכלית השלמות.

המיוחדת שזכה לה באותה שעה שתעמוד לו, וישכח עולם ומלואו, ולא נזכר שמו בתורה כלל בהמשך פרשת עקידה אלא וישב אברהם אל נעריו, ולא נזכר שמו של יצחק כלל, עד שתמהו במדרש (נו, יא) ויצחק היכן היה, עד שדרשו שאברהם שלחו לשם ועבר, וכאילו אינו בעולם אלא בעולמו בה המית עצמו באהלה של תורה [וכעין שפירשנו בזה במ"א את דברי הגמרא בשילהי כתובות (דף קו.) לגבי ישיבות של האמוראים כשנכנסו התלמידים לישיבה ופשטו מעליהם נתכסה העולם מהם, ואכמ"ל עוד, עיי"ש] ותן לחכם יחכם עוד.

וי"ל שהוא ענין ממית עצמו באהלה של תורה, שלא אכפת לו כל העולם ואינו רואהו ואינו שומע זולת עמלה של תורה, הוא ההעמקה בצוויו ית"ש. והוא ענין פרשת פרה שכולה חוקה ואין לה הבנה, משם נלמד זה. וכמו"כ כתב הרמב"ם בסוף הלכות מקוואות, וז"ל: "דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזרות הכתוב הן" וכו' והאריך שם עוד.

وهוא שכיון שאברהם ויצחק הגיעו לדרגא זו באותה שעה, מה להם ולעולם ואנשיו, שלח את יצחק לישיבתו של שם ועבר ללמוד תורה לפי מדרגתו

התודה והברכה

כאשר תחזינה עיני הקוראים, התחלנו להביא מטמונים יקרים, בהלכה ואגדה, מהוד כבוד רבינו הגדול שליט"א, שגשא בעת אמירת ה'שיעור חומש' לפני שנים רבות, ונרשמו ע"י תלמידים השותים בצמא את דבריו. תודתנו נתונה בזה לידידנו היקר הרב הגאון ר' דוד שטרלינג שליט"א על מסירת הדברים, ולולי טוב וחפץ ליבו לערוך הדברים בזמנם במסירות ובהתאמצות, היו הדברים היקרים האלו נשקעים בתהום השכחה, והנ"ל הצילם, וזכה בזה לברכת 'ברוך אשר יקום את דברי התורה הזאת', ובשכר זה לא ימוש התורה מפיו ומפי זרעו עד עולם אמן.

* * *

כמו כן בקשתנו מכל התלמידים הפזורים על פני תבל, שכל מי שיש באמתחתו רשימות פנינים או מאמרים, וכן מכתבים בעניני הכלל והפרט, מהו"כ רבינו שליט"א, שלא ימנע טוב מבעליו, וישלח הדברים למערכת, במייל: gilyonhoromoh@gmail.com

המערכת